

# Rasyonelleştirilmiş Parlamenterizm Yönünde Türkiye'ye Anayasal İki Öneri: Alman Usulü Fesih Zoruyla Güvenoyu Mekanizması ve Zorunlu Yasama Durumu

## Özet

**Mehmet Merdan**

**HEKİMOĞLU<sup>1</sup>**

Rasyonelleştirilmiş parlamenterizm; yönetimde istikrarın gelişimini teşvik etmek için ortaya konulan çeşitli anayasal araç ve usullerden oluşan bir hükümet şeklidir. "Fesih tehdidi altında güvenoyu" ve "zorunlu yasama durumu" 1949 Federal Alman Anayasası'nda yer alan en etkili rasyonelleştirilmiş parlamenterizm araçlarından ikisini oluşturmaktadır. Weimar Cumhuriyeti'nin yürürlükte olduğu 1919-1933 arası zaman diliminde tecrübe edilen hükümet istikrarsızlıklarının tekrarını engellemek için halihazırda yürürlükte bulunan Bonn Anayasası'nın 68. maddesinde öngörülen fesih tehdidi altında güven oyu kurumuna göre, federal başbakan tarafından talep edilen güven oyunun Federal Meclis'in çoğunluk oyuyla reddedilmesi halinde, Başbakanın isteğiyle, federal devlet başkanı Federal Meclisi yirmi bir gün içinde feshedebilecektir. Federal Anayasa'nın 68. maddesine göre Federal Meclis'in feshedilmemesi durumunda, federal başbakan federal devlet başkanına başvurarak, kendisinin acil olarak nitelendirmesine rağmen Federal Meclis tarafından reddedilen bir yasa için, "zorunlu yasama durumu" ilan edilmesini isteyebilir. Bu durumda Eyaletler Meclisi'nin onayı da gerekmektedir. Zorunlu yasama durumunun ilanından sonra aynı kanun tasarısının yeniden Federal Meclis tarafından reddedilmesi veya federal hükümetin öngörmediği şekilde kabul edilmesi durumunda, söz konusu tasarı, Eyaletler Meclisi'nin de onayıyla, kendiliğinden kabul edilmiş sayılır. Açık bir şekilde görüldüğü üzere Federal Almanya'daki parlamenter sistemde hükümetler istikrarlı bir konumda bulunmaktadır. Bu nedenle Türkiye, rasyonelleştirilmiş parlamenterizme yönelik özel anayasal araçlardan Alman usulü "fesih tehdidi altında güvenoyu" ve "zorunlu yasama durumu"nu benimseyerek, potansiyel hükümet istikrarsızlığı ihtimalini azaltabilir.

**Anahtar Kelimeler:** *Rasyonelleştirilmiş parlamenterizm, Alman anayasası, Türkiye, anayasal öneri, Alman usulü fesih zoruyla güvenoyu ve zorunlu yasama hali.*

## Two Constitutional Suggestion to Turkey Towards Rationalized Parliamentarism: The German – Style Vote of Confidence Mechanism Under Dissolution Threat and State of Legislative Emergency

### Abstract

Rationalized parliamentarism is a method of government, which comprises of various constitutional devices and procedures directed towards promoting the development of much more stability in the government. The vote of Confidence under dissolution threat and the state of legislative emergency included both in the German 1949 constitution, are two of the most effective devices of rationalized parliamentarism. With a view to averting the instability that happened in the time of the Weimar Republic (1919-1933), the present German Constitution (Article 68) anticipates for a "vote of Confidence under dissolution threat", which means, that if a motion of the Federal Chancellor for a vote of no confidence is not approved by the majority of the members of the Bundestag, then the Federal President, upon proposal of the Federal Chancellor, may dissolve the Bundestag within twenty-one days. In the circumstances of article 68, if the Bundestag is not dissolved, then the Federal President upon the request of the Federal Government with the consent of the Upper House of Parliament for a bill may declare the legislation state of emergency, if the Bundestag rejects it, although the Federal Government has called it to be urgent. After explanation of the legislation state of emergency, rejects the Bundestag the bill again or accept it in one for the Federal Government as unacceptably designed version, then the law is deemed as come, as far as the Upper House of Parliament to it consents. Also, governments in German parliament system are clearly stable position. Therefore, Turkey should adopt and employ the German-style Vote of Confidence Mechanism Under Dissolution Threat and State of Legislative Emergency to reduce the possibility of its potential governmental instability by these special constitutional devices directed towards rationalized parliamentarism.

**Keywords:** *Rationalized parliamentarism, German constitution, Turkey, constitutional suggestion, the German – style vote of confidence under dissolution threat and state of legislative emergency.*

<sup>1</sup> Doç. Dr. Muğla Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü Anayasa Hukuku Öğr. Üyesi merdan@mu.edu.tr